

Nro 20.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Költ. Bétsben Septembernek 6 dik napján 1793.
esztendőben.*

Portugullia.

Enekelötte mintegy három esztendővel, úgy annyira meg háborodott elméjében I *Mária* Portugalliai királyné, hogy még eddig Európának leg híresebb Esculapiusai sem hozhatták vissza előbbi egészségére. Azóltától fogva a' *Brasili*ai fejedelem, a' Portugalliai koronának örökösse, kormányozta az Országot, és a' mint édes anyjának a' királynénak jelenvaló környül állásai mutatták, lehetetlen többé ennek uralkodni. *Juliusnak* 20-dik napján nyújtott bé a' Spanyol követ a' Regens fejedelemnek egy nótát, melly-

U

ennekutánna bővebb jelentést fog tenni *Wurmser* lovas hadi vezér.

Elegyes Tudósítások.

A' mint a' hir szárnyal, az Angliai hadakozó hajók bé mentek a' *Toluni* és *Marsiliai* ki kötő helyekbe, és nagy örömmel fogattattak a' lakosok által. Némellyek úgy gondolkodnak, hogy e' két nevezett városok, és még *Lyon* is egy Fr. Országtól el szakadott különös respublikát akarnak az Anglusoknak és Spanyoloknak protectiójok, az az, védelmek alatt formálni. De e' mind csak hir, és nem valóság; sokkal bizonyosabb az, hogy *Kellermann* Generál 20 ezer emberrel indult *Marsilia* felé, és hogy ha a' gyengébb eszközök nem használnak meg szelidítésekre, a' N. Gyűlésnek decretoma szerént, kemény eszközökkel fog ellenek élni.

Sokan a' nem sokára következendő békességről álmodoznak; azomban bizonyosnak lenni iratik *Frankfurtból*, hogy múlt *Juliusnak* 14-ik napján, a' Prussziai táborban kemény szövetséget kötöttek az Angliai és Prussziai királyok egymás közt, hogy mind addig le nem fogják fegyvereket tenni, valameddig a' Frantzia nemzet azokat a' tartományokat és várakat vissza nem adja az Anglusoknak, a' mellyeket ebben a' folyó században töllök el vett.

Engedelmet kérek E. Olvasóimtól, hogy az időnek szorossága, és környül állások miatt egész árkussal nem szolgálhatok.

Doct. Decsy Sámuel.

ben a' Spanyol királynak nevében segítő sereget kívánt a' Lisbonai udvartól, mellyben telyesített is kívánsága. Hat ezer gyalog katonára kapott parantsolatot a' Spanyol Országba való menetelre, kiknek, minthogy lehetetlen lett volna a' izértelen való hévség miatt szárazon masirozni, hajón fognak vitettetni, vagy *Barcellonába*, vagy a' *Narbonnai* ki kötő helybe. — *Das Minas* Generálra vagyon kormányoztatások bizaltatva. Ennekfelette izüntelen verbuáltatnak a' hajós katonák, a' hadakozó hajókra, a' kik, a' mit hallatik, Anglus hajós tisztek által fognak kormányoztatni.

Múlt *Juliusban* egy *Madejrai* szeretsen fejedem afszony ment Lissabonába, a' ki is a' Marockai volt Császárnak kedvese vala. Ennek a' személynek 220 ember vagyon szolgálattában, azok közt vagyon az a' Marokkai Basa is, a' ki ennekelőtte egynéhány esztendőkkel Marokkai követ volt Hollandiában. Azon hajó, mellyen az említett fekete alak utazott, sokáig Lisbonához nem melle fekvő *Béhlem* nevű városkánál volt vas matskán, és még ekkorig senkinek sem mutatta magát. Őrizetere egynéhány katonát, lakására pedig a' *Necessidados* nevű királyi palotát rendelte a' *Brasiliai* fejedem.

Dánia.

Tudokra vagyon E. Olvasóinknak, hogy a' Dániai és Svécziái királyok, nem akarván a' jelenvaló, igen kétséges ki menetelű hadakozásban részesülni, neutralításra határozták meg magokat, és szabattságot engedtek birodalmokbeli kereskedő jobbágyaiknak mind egy, mind más részhez való kereskedésre. Múlt hólnapnak 8-ik napján egy pro memoriát adtanak bé a' Pétervári és Londoni udvaroknak követjei, mind a' Coppenhágai, mind a' Stockholmi ministeriumnak, mellyben az Orosz Császárné és az Angliai király, egy átal-

lyában ellene mondonak enen neutralitásnak, és világosan meg izenték, hogy a' pártos Frantziákkal lehetetlen a' jó gondolkozású fejedelemeink neutralitásban lenni, következésképen meg nem engedhetik, hogy a' Dániai és Svédiai jobbágyok a' Frantzia nemzetnek eleséget, és hadi eszközöket vihessenek, és ha mivelendőik, kereskedő hajóikat el fogják foglaltatni. Erre a' jelentésre rövideden azt válaszolta a' Coppenhágai ministerium, hogy a' neutralitásnak azon alkotmánya szerént, mellyet a' Dániai király bé vett, lehetetlen kereskedő jobbágyait jobban meg szorítani, és a' nemzeti törvények által engedtetett nyereség vételtől őket el tiltani. — A' mint néhány közönséges levelekből olvassuk, a' Spanyol ragadozó hajók 15 kereskedő hajójokat vették már el a' Svekusoknak.

Török Ország.

Minémü polgári rendtartás legyen a' Török Országi tartományokban, bőven le irtam *Osmanográfiámnak* 2 dik részében. A' polgári törvények és rend tartások, mindenütt a' népnek civilizációjához avagy műveléséhez, vagynak alkalmaztatva. A' Török politziának igen nagy szüksége vagyona a' jó reformációra. Úgy láttzik, hogy a' mostan uralkodó ifjú fejedelem, ha maga keveset törí is a' fejét igazgatásában birodalmának, leg alább nem engedi a' Diván tagjait heverni, hanem oly rendelkezéseket tetetett, mellyek egyenesen jobbágyainak boldogságokra tzeleznak. Múlt Augustusnak 7-dik napján egy *Firmánt* (igy neveztetik Török Országban a' Császári persét alatt ki adattatott tsászári parantsolat) küldött a' Diván Szerviába, melly szerént minden falunak egygy *kadija*, az az, bírása, 's ennek 50 forint elztendei fizetése leszzen, mellyért tartozni fog a' helységbeli lakosokért felelni — 10 falunak leszzen egygy kapitánya, kinél minden falusi bíró tartozik az alatta valók-

nak panaszait jelenteni, a' kapitány pedig a' Basánál, 's e' fogja a' lakosok közt támadandó pert el intézni. Ugyan ezen *Firmánban*, az a' hafznos rendelés is tétetett a' Török vad indúlattyanak meg zabolázására, hogy a' melly helységben tsupáú keresztények laknak, ottau eggy musulmann sem teheti le magát, és ha mivel, azonnal fogattasson meg, 's adattasson által a' kórmányozó kapitánynak.

Hasonló hafznos rendelése az a' Török Császárnak, melly szerént, minden nagy ország útjai mellett közönséges vendég fogadó házak építetnek, mellyekbe mind a' Törökök, mind más utazók bé szállhassanak, hogy így semmi alkalmatlanságok ne lehessen a' Mahomet gonofz maradékinak a' keresztény lakosoknak nyomorgatásokra, és keves javaiknak kezeikből való erőszakos ki fatsarására. Hogyha ennekutánna valaki a' musulmánok közzül erőszakoskodik, köteles legyen a' helységbeli bíró a' lakosoknak segítsége által az ilyen embert meg fogni, és a' kapitány kezébe által adni.

Úgy gondolkozik vala nem régiben e' világ, hogy ha mások nem is a' Konstantinápolyi udvar minden bizonnal meg fogja Lengyel Országunk fel kontzoltatását, és az Orosz Birodalomnak újjabbi nevedését orralni; azomban másképen történt a' dolog. Konstantinápolyból, mint bizonyos dolgot úgy írják, hogy minekutánna az Orosz *Chargé d' affaires*, az az, a' követ képét viselő titoknok, néhány Lengyel tartományoknak *II Katalin* által lett el foglaltatását, és a' *Grodnoi* Ország Gyűlése által lett által engedtetését jelentette volna a' Konstantinápolyi Divánnak, az az, Török Ministeriumnak; a' Török Császár nemcsak meg nem indúlt, hanem ennekfelette, mingyárt ilyen foglalatú *Firmánt* küldött a' Lengyel Országgal határos Török tartományok igazgató Basáinak, hogy mivel a' Lengyelék szomszéd tartományaikat, az Orosz Fejedelem asszony-

nak által engedték; ennekutánna minden elő fordúlható környül állásokban kötelesek lesznek a' Török kormányozó Basák, az Orosz Császárné által rendeltetendő fő kormányozókkal égyyet érteni.

A' miképen múlt hólnapnak 23-ik napján Amsterdámban költ levélből olvassuk, az északi Amerikai köz. társaság formáliter hadat izent Angliának. Ezre pedig, a' mint írják, az Angliai ministerium adott okot, a' melly, a' mint az Amérikanusok be-
 elzélienek, nem annyira a' Fr. királyi familia jus-
 sainak vissza szerezteséért, nem annyira a' Fr. nemzetnek meg zaboláztatásáért, mint inkább a' Fr. Országhoz tartozó napnyúgoti Indiai tartományoknak el nyerhetéséért ellenek iuditott hadat. Ezen ő gyanúságokban az által erőssitettnek meg leg inkább, hogy *Gardener* Angliai Admirál, régtől fogva leselkedik *Martinique* szigete után, és leg közelebb az ott való Rojalistáknak segedelmek által ki is szállott a' nevezett szigetre, olly végget, hogy a' patrióta seregeket öszve ronthatassa, és azután minden akadály nélkül meg hódoltathassa azon szép, kies, és a' természetnek sokféle javaival bővölködő tartományt. — Minekutánna Juniusnak 15-dik napján 1100 Anglus katonák, és 800 Fr. Rojalisták a' nevezett szigetre ki szállottanak, és az úgy nevezett leg erősebb Sz. Péter nevű óltalom várra kellett vólna nékik ütni, villongás támadván a' Rojalisták közt, egymásra tüzeltek, kormányozójokat meg sebesítették, az egész sereget meg zavarták, s végtére vissza vonták magokat. Ilyenképen az Anglusok magánosan erőtlenek lévén, kénytelenek vóltak hajóikra vissza menni.

A' tsatázó piatzokról.

Kettős tudósítás érkezett mostanában az udvari hadi Cancelláriához. Az elsőben azt a' tsa-

tát írja le bővebben Gr. *Wurmser* lovas hadi vezér, mellyről mi is közelebb költ Kurirunknak 295 dik lapján emlékezetet tettünk — a' másodikban azt festi le *Koburg* hertzeg, a' melly a' *Yorky* hertzeg fő kótmánya alatt álló F. M. L. B. *Alvinczi* vezérlése alatt történt, múlt Aug. 23-dik napján. Mind a' kettőt rövideden ugyan, de értelmesen kívánnyuk Erd. Olvasóinkal közleni.

1. Gróf *Wurmser* lovas hadi vezér által tett tudósításnak summás foglalattya ebből áll: Tudtára adattatván Aug. 18 és 19 dik napjain nékie, hogy egy részről az ellenség *Johrim*, *Mindfeld* és *Bergzäbern* mellett számos segítségei kapott; más részről pedig, hogy a' *Brunsvigiai* hertzeg *Pirmaszenz* mellett a' *Frantziákat* meg támadta, meg verte, és nagy veszteséggel *Bitschig* visszahajtotta vóina, és így semmi tartalékja nem lehetne néki attól, hogy az ellenség az hegyek közzé tódulni igyekezze: el tókéllette magában, hogy őket meg támadja, és a' mennyire lehet, vissza is szorítsa. E' végre elsőben is az *Offenbachi* erdő tsutsához egy compánia *Szerviai* és egy compánia *Wurmser* *Austriai* szabad seregekből való katonákat; *Offenbachban* magában 2 batallion gyalogságot, három escadron *Palatinatusi* könnyű lovasságot; *Offenbach* mellett pedig oldalaslag 2 batallion gyalogságot, 3 divisió karabélyos lovasságot helyeztetvén, 5 colonnéra osztotta fel maga seregét, 's azokat olly formán indította ki tanyáijkból, hogy mindnyájan a' rendelt helyre 's rendelt órára érhessenek.

Az első colonnét *Hooze* G. Májor vezette *Erlenbach* felé, onnan az ellenséget el üzte, az ottan lévő tetöket el foglalta, és egész *Bergzäbernig* ki seprette onnan azokat — a' második colonnét *Baerbelrottig* vitte F. M. L. *Waldeck* hertzeg, és ő is az ott lévő tetökre telepedett le — a' harmadik colonnéval *Landenkandel* felé indult

Mészáros G. Májor, az ott lévő Frantziák közül 10 le vagdaltatván, a' *Frickensfeldi* tetőkön állapodott meg — az ötödik colonnéval maga indult ki *Wurmser* lovas hadi vezér, a' *Jokrimi* erdőben magát keményen bé sántzolt ellenségnek kiüzésére. Mihelyt az általa előre küldetett avantgardé, az az, előre menő sereg, a' *Rajnzabert* mezőségen fel masirozott, leg ottan keményen kezdettek a' Frantziák a' *Jokrimi* erdőnek tsútsától 10 ágyúkból réája tüzelni, mellyeket másfél óra múlva tartott viaskodás után, az Austriai ágyúk meg némitottak, azonközben a' Szerviai szabad sereg, a' Hassziai vadász katonák, és Gr. *Gyulai* magyar regementyének egy osztálya, tartós és sebes apró fegyverből való tüzelésekkel, *Jokrimon* túl vissza szoritották a' Frantziákat, melly alkalmatossággal 5 Fr. ágyúkat nyertenek a' *Sándor Leopold* fő hertzeg hufzárjai, és a' Hassziai katonák. — Az avantgardének viaskodása alatt egy colonné a' *Rajnzaberni* sikon, a' *Jokrimi* erdővel által ellenben fel masirozott, de minthogy onnan hátrább vonódott az ellenség, szükségesnek lenni itilte Gr. *Wurmser* a' maga colonnéját egy két óráig meg nyugtatni, és meg újjult erővel tsapni a' *méhes* erdőben tanyázó ellenségre.

Minekutánna maga colonnéját ki nyugtatta volna Gr. *Wurmser*, *Lauterburgi* Ország úttján tovább masirozott a' *méhes* erdőn által, holott az első le vágattatott élő fák háta megett senki sem találtatott; ellenben a' másodikból keményen kezdett mind apró, mind nagyobb fegyverből puskázni az ellenség, kik ellen a' Gr. *Gyulai* gyalog batalionnya 4 hat fontos ágyúval küldettetvén, őket vissza verték. Hasonló módon bántak ezek a' zsíros száju magyarok, azokkal a' Frantziákkal, a' kik a' nevezett erdőből selegeinknek oldalában kártáts gölyöbisokat repítgettenek. A' *Jokrimi* erdő tsútsánál esett viadalban igen dicséretesen viselték magokat, *Shal* Oberst-lájtinánt, a' Gen. Quartir-Stábtól; *Reifzner* fő

Strázsa mester, és *Ollinger* kapitány, a' pattantyús seregtől; *Högyi* kapitány, *Gyulay* regementéből; és *B. Vétsey* fő hadnagy, *Sándor Leopold* huszár regementéből; kiváltképen pedig *Gr. Gyulay* regementéből való kapitány *Fischer*, a' ki noha kemény sebet kapott, még is mindazáltal, mind elméjének jelenvalósága, mind vitézi bátorsága által nagyon meg különböztette magát. — Ebben a' tsatában 1600 köz ember, és egy General estenek el, és kaptanak sebet a' Frantziák közzül, és 100 ember fogattatott el. Rézútkról 23 ember és 5 ló veszett el, 63 ember és 5 ló kapott sebet. A' sebbe estek közzül valók felelyebb említett *Fischer* kapitány, nem különben *Bornemiza* fő hadnagy, és *Pataky* zászló-tartó *Gr. Gyulay* regementéből.

Az ötödik colonné, mellynek kórmányát *Conde* hertzeg magának kérte ki, a' nevezett napon u. m. Aug. 20 dik napján, reggeli 4. órakor *Leinersheim* felé ki indulván, a' mennyire lehetett, szüntelen a' *Rajna* vize felé tartott, hogy ekképen *Jakrimot* oldalastag és hátul vehesse, a' hounai minekutánna a' Frantziák ki üzettek, és *Gróf Wurmser* a' negyedik colonnéval, a' méhes erdore ütött volna, *Werth* felé indult *Conde* hertzeg, de minthogy már akkor a' falu alatt lévő egy kiss, hidat, az ellenség fel szedte, és az a' mellett hányatott battériáiból hathatosan ágyúzott réája, kéntelen vólt ő is magának ágyúk által utat nyitni, holott a' *Salm* és *Mirabó* huszájai 30 patriotákat le vágtak, 50 el fogtak, egy ágyút el foglaltak. Közzülök 6 tizt, 26 köz ember esett el, és kapott sebet. Illyenképen *Hagenbachhoz* érkezhén, ott töltötték el a' bé következett éjtszakát.

Ennek folytatását következő posta napra halasztjuk.

Elegyes Tudósítások.

Augustusnak 15-dik napján vonatott elsőben kérdőre *Custine* vólt Fr. Generál. Meg jelenvén a' Revolutionalis itilő szék előtt illy kérdéseket tett eleibe az Előülő: *Kérd.* Kinek hijják kendet? *Fel.* *Custine* *Adám* *Filepnek.* *Kérd.* Hány ezteendő kend? *Fel.* Ötven két ezteendő. *Kérd.* Mitsoda hivatalt visel kend? *Fel.* Én poigár vagyok, és fő kórmányozó vezér az északi és *Ardenni* Fr. seregnél. Ezek után komor szemeket vetvén réá az Előülő így szóllott: *Custine* *Adám* *Filep* kend azzal vádoltatik, hogy a' maga Generáli hivatallyával vissza élt, és árulójavá lett a' nemzetnek. Sok kérdéseket tett eleibe az Előülő, mellyekre *Custine* egész álhatatossággal és bátorsággal meg felelt. Ekkor ismét vissza vitettetett a' *Corciergerie* fog házba. A' *Jacobinusok*, a' mint hallatik, tellyes igyekezettel azon vagynak, hogy *Custine* mennél előbb guillotiniroztasson. — *Houchard* Generált is hűségtelességgel kezdettké vádolni. — *Ferrand* Generál *Valentzia* városának fő kórmányozója, a' N. Gyűlés parantsolattyára meg fogattatván *Custine* mellé rekesztetett.

Dümurier, nem jóban törte a' fejét Austriai Belgiomban, melly miatt parantsolat adatott a' *Brüsszeli* kórmányfzék által, hogy valaki utól éri ötet, fojja meg, 's adja kézbe. De ő is észre vévén az illatot, *Hamburgba* ment, és ott hajóra ülván, *Amerikába* utazott.

Augustusnak 14-dik napján guillotiniroztatott meg Párisban *Lescuyer* Generál, a' ki *Dümurier* parantsolattyára *Valenciennesbe* menvén, *Bellegarde* nemzeti biztost fogságra akarta vinni.

Generál *Houchard* *Custinne*nek successora, az az, tisztségben követője, egygy karabélyos rege-

mentet, és egynéhány jó tiszteket kívánt a' hadi ministertől, azzal biztatván ötet, hogy rövid idő múltván másképen fognak az *Ardenni* Frantzia armadiánál a' dolgok folyni, mint folytak eddig; 175 ezer főre akarja kormányára bízott seregeknek számát emelni, 's azokkal menni *Koburg* herczeg ellen.

A' Frantzia ifjúságnak neveléséről, August. 13-dik napján következő végzéseket hozott a' N. Gyűlés: 1. Mindenütt nemzeti iskolák fognak fel állítatni, 's azokban a' tanuló ifjak a' Frantzia Köz-Társaságnak költségén ruháztatni és taníttatni. — 2. Azomban senki sem fog arra kényszeríteni, hogy maga gyermekeit azokban neveltesse és tanitassa, a' kinek hol tettik, ottan neveltetheti és taníttathatja azokat. — 3. Minthogy a' paraszt és földmives lakosoknak gyermekeik, a' mezei munka miatt, nem járhatnak szüntelen iskolákba; tehát azok, a' nyugalomnak napjain fognak taníttatni.

August. 19-ik napján két nevezetes törvényt tett a' N. Gyűlés. — 1. Hogy semmi kenyeret, húst, halat, bort, gyümöltsből készített bort, égett bort, etzetet, olajat, só, mézet, nádmézet, izappant, hamu-zsirt, szenet, értzet, papírost, posztót, gombot, matériát, ne legyen szabad Fr. Országból ki vinni. — 2. Hogy a' dragonyos és hulzár regementeknek a' kard vágás ellen, alkalmas pantzer készíttessen.

A' N. Gyűlésnek végzése szerént egygy 400 ezerből álló armadia fog *Peronne* és *Páris* közt táborba szállani *Pont-Saint-Maxa* mellett. — Ez a' roppant-tábor, a' szomszéd osztiálybeli lakosokból fog fel állítatni, és ahoz a' Fr. köz-társaságnak rendes seregei közül egynéhány ezert adattatni. Maga *Páris* városa 5000 embert fog ezen armádiához küldeni. Hanem a' mint halylyuk, nagyobb kedve vagyon a' Párisi ifjúság-

nak a' polgári hivatalokhoz, mint a' katonasághoz. E' miatt azt a' végzést hozta leg közelebb a' N. Gyűlés, hogy tsupán házas emberek vétetessenek fel a' polgári hivatalokra.

Marát emlékezetére egy szép piramist készítettek a' nadrágtalabok, és azt, a' polgári Előjáróknak engedelmével, a' Sz. *Eustachius* templomába helyeztették.

Mind *Kellermann*, mind *Ferrieres* Generálisok ellen panasz ment a' Jacobinusok klúbjába. Amannak vétkül tulajdonítatik, hogy ellenségének *Charliernek* meg ölettetéséig, *Lyon* városa ellen nem ment. E' pedig azzal vádolhatik, hogy a' Fr. köz társaság ellenségeivel kezdett titkon tizimborálni.

Teljes hatalommal fel ruháztatott nemzeti biztosokat küldött a' N. Gyűlés *Rysselbe*, a' kik minden polgári Előjárókat hivatalyaiktól meg fosztván, másokat tettenek helyettek, még pedig mind Jakobinus indulattal bírókat. Ennekfelette azt reudelték, hogy minden aristocráták, kiknek egynéhány ezerre megyen számok, bellyebb vitetessenek az Országba, melly miatt nagy félelem támadott *Ryssel* városában.

Omoran Generál, születésére nézve *Hybernus*, a' ki eddig különös indulattal láttatott a' Fr. constitutió iránt viseltetni, most azzal vádoltatván, hogy *Custine* Generállal egy húron pendült, meg fogattatván, kemény katonai vigyázat alatt Párisba vitettetett. A' *Filippevilli* várnak fő kormányozója, félvén a' gyanú pertől, hozzánk által szökött.

Strafsburgban mésszel, és fehér agyaggal keverték ölvé a' mólnárok a' kenyérnek való lisztet, melly miatt sokan terhes nyavalyákba estenek, és meg is holtanak. Rámára vonattatván

a' mólnárok, a' tisztekre, és a' proviánt commissariusokra vallottak, a' kik nékik azt igirték, hogy az abból származandó nyereséget velek közre fogják botsátani. — Mindnyájan tömlőzökre hányattattak, kiknek érdemlett jutalmokkal egy becsületes ember sem kíván osztozkodni. *Straßburgnak*, a' mint néhány közönséges levelek hirtetik, se kenyere, se pénze, sem magát védelmező hadi eszköze nintsen. Majd elég óa és vas gömböztöket fognak az Austriai és Prusszus patantyúsok számokra készíteni.

A' Párisi N. Gyűlés azt végezte Aug. 14-dik napján, hogy minden Fr. Országban tartozkodó idegen nemzetbeli emberek fogattassanak meg, és zárattassanak árestomba. Itten is nagy szűke vagyon a' kenyérnek, úgy annyira, hogy a' kenyér sütőknek házaikat egynéhány ezer emberek is körül veszik egyfzerre, és hogy reggel kenyeret kaphassanak, még előtte való este oda gyűlnek. Gyókorta sok szerentsétlenség történik a' kenyért venni akaró embereknek egymásra való tódulások miatt. August. 15-ik napján, úgy öszve szoritatott egygy szegény nehézkes asszony, hogy egygy óra múlván lelkét testéből ki fújta.

A' mint hallatik, igen veszedelmes környül állások közt vagyon *Lyon* városa. Mindenfélől környül vagyon véve, és hanemha meg tereud formális ostrom alá fogja *Kellermann* Generál vetni. Két napnál továbbra nintsen a' lakosoknak kenyerek. Mindenképen nagy veszedelem közzé vagynak tételve, mivel ha meg nem adják magokat, éhen kell nékiek el veszni, hogyha pedig kaput nyitnak a' patriota seregeknek, mintegy 1500 fő el fog a' derekától szakasztatni, a' város pedig a' győzedelmeseknek zsákmányul adattatni.

Mennyire virágozzon az Amérikai közönséges Társaság, meg tettzik, az 1792 esztendőben on-

nan ki vitetett, 's el adattatott productumaiból. Egy bizonyos fel jegyzés szerént 3,140,255 méro gabona, kiváltképen tizta búza; 1,469,723 hordó liszt, kéttzer sült (biscuit) és ris-kása; 6,646,861 szál deszka; 31,760,702 abróns fa és léz, 71 millió zsindel, 19000 tonna épületnek való fa, 70,000 hajó lapát; 48000 hordó; 146,909 hordó szurok, és terpentín, 948,115 átalag égetett ital; 116,803 hordó ökor-sertés- és jú-hús, szalonna, 231767 hordó afzalt és sózott hal; 7823 tonna hamu zsír; 112,428 hordó dohány; 55,380 hordó kender mag, 44,752 darab ló, szarvas marha, öszvér, és juh, s. a. t. vitetett az Amérikai tartományokból ki, 's adattatott el más nemzeteknek, melyekből bé vett summa pénz, egynehány milliomra ment fel.

Magyar Ország.

Múlt Augustusnak 3 dik napján ezt írta hozzánk egy érdemes barátunk Sopron Vármegyéből, nevezetesen Nagy Geresdről: „Nagyobb részből mi az aratásnak jó időben véget vetettünk. Már most tsürbe kéne takarnunk egész elztendei iparkodásunknak óhajtott gyümölsét; de a' múlt hétfőre, az az, 29-dik Juliusra viradóra, meg nyílatkozván a' természetnek könnyező tsatornái, még e' mai napig sem szüntek meg földünknek szép gyümölsökkal ékeskedő artzolattyát szaporra tsepjeikkel áztani, el annyira, hogy nemtsak a' *Reptze* vize dagadott ki tsavargós partyai közül; hanem még a' *Ceres* kalasz tizmeres birodalmába is alkalmas erőszakkal bé ütött *Nep-tunus* uram, úgy hogy mint a' halakat, úgy kellett a' kepéket a' vízben fogdosni. Kéntelenek gazdáink öszve dugott kézzel, a' dolognak ki menetelére az ernyős szobában várakozni. A' meg nevezett napon, itt közel lévő *Lóts* helység határában, három gyermek közzé ütött le a' vilám, kik is marhákat legeltetnek vala. Úgy be-

széllik, hogy midőn az égyyiket magok közt, valamely botvak, tréfából é, vagy roflz indulatból lett el dugásával vádolták volna, több szabadkozásai közt így szól ott: *ötet*, úgymond, *a' méhköüsse meg, ha el dugta*, melly mondásra tsak hamar közikbe esett a' villám. A' bal vélekedők, és a' természetnek esmerésében tudatlanok, el hiszem, azt gondolják itt, hogy az isten az illetét akarta ki mutatni ezen meg gondolatlan és magát hamisan átkozó személliyen: de én azt tartom, hogy ha azon környédekkel azon a' helyen lévén égyyiet se szólott volna égyyik is, még is oda ütött volna a' villám; ha pedig tiszta verőfényvel százszor mondotta volna is magára ugyan azon átkot, még sem tellyesedett volna meg. Mert a' bölts és változhatatlan vaiótság, a' természetnek rendes folyását soha sem bontya fel, ha izélliyát más különbben is el érheti. Még az idén kevés meleg volt; a' mi volt is, mértékletlen hévségnek inkább, mint melegnek lehet nevezni. Most derék canikulában vagyunk, még is a' szeles eső ruhánkba bongyolgat bennüket.

Béts.

Az igaz és tökéletes felebaráti szeretetnek példája.

A' már régen el múlt 1787. dik esztendőben egy Erdélyi jó régi barátja Tekintetes udvari Agens Salat József úrnak, a' ki a' Szerentsétlenségnek mostohaságától el szegényítettvén, kéntelenített fel menni Bélsbe az fenn irt Agens úrhoz, a' segedelemért, a' ki is nemcsak jó ízével befogadta maga szállására, hanem rongyosságából egészlen új kötösbe öltöztette, adván új mentét, nadrágot, lájblit, tsizmát, és 7 hónap alatt általát a' Traktírnak ki fizette, e' felett, ezen idő alatt betegségbe esvén azon régi jó embere a' T. Agens úrnak, betegségébe véllé úgy mint édes

anya dajkálkodott, Doctort, Chyrurgust, Patikát, ki fizetett, és el menő útozására adott 13 ord. arannyokat, és különösen Erdélyig a' szekeresnek is a' szekér bért meg adta. Most pedig legközelebről ezen folyó esztendőben, ugyan azon régi barátta a' T. Ágens úrnak, a' ki a' múlt szük esztendőkben adossággal meg terheltetni kén-telenített, és annak le fizetésére elégtelen lévén, újra folyamodni a' kegyes segedelemért bátorkodott, meg sem tsalatkozott kegyes jól tétőjében, mivel ezen alkalmatossággal is kívánta ki segíteni kegyesen nyomorúságából és szükségéből a' T. Ágens úr, szívébe tartván, és tökéletesen végbe vivén, azt a' régi mondást: *Verus amor nunquam diligere desinit, nec in adjuvando defatigatur*, és az Evangelium szerént is, jó kereltényi kötelességét, és felebaráttához való szeretettét, jó tselekedeteivel meg is bizonyította, és most is adott egész új rendbeli köntöst, kész pénzrel is úgy kívánta segíteni, hogy minden szükségeit ki pótolhassa, és ilyen kegyes vigasztalással és elegendő költséggel bocsátotta útnak a' T. Ágens úr régi jó barátját, hogy semmi nélkül se szükölködnék. Ezen felebaráti szeretete a' T. Ágens úrnak, serkenihet másokat is arra, (kivált a' kiknek tehetségek vagyon, még is meg tartják a' szükölködöktől) hogy felebaráttokat ne tsak szóval szeressék, és bődög állapotban; hanem tselekedettel is meg mutassák magokat jó kereltényeknek lenni.

Hasonló indulattal és felebaráti szeretettel viseltetnek Izegény felebaráttokhoz Mélt. *Bartsay Abrahám*, és *Bárótzai Sándor* urak, úgy Tiszt. *P. Szilágyi Márton* úr, kiváltképen a' Mélt. *Bartsay Abrahám* úr 1787-dik esztendőben, meg tudván egy felebaráttának, Erdélyi nemes embernek, itt való létében szükségeit, minden kérés nélkül önként régi nagy méltóságú familiájából származott nemes indulattal, segíteni kívánta jó summa pénzrel, caractere szerént adakozván.

Ezt a' tziikkelyt múlt szombaton küldötte hozdám egy ismérletlen szegény, de a' mint irásából

ki tettzik, jó szívu Erdélyi nemes ember, a' ki, a' mint írja, öregsége és változó egészsége miatt, közönséges hivatallyától meg fasztatott. Méltónak itillem irásút ezen újság levelembé bé iktatni.

Tudósítás.

Egynehány napok múltván fél esztendeje léfzen, a' mólta az új Magyar Kurirnak barna paripája a' két Magyar Hazába kezdett járni, még is igen sokan vagynak E. olvasóim közzül, a' kik mind ekkorig sem küldötték fel az abrak árrát, holott mindenkor méltó a' munkás a' bérére. — Ahozkepest alázatossan kérettetnek azok általam, a' kikre itten tzelozás vagyon, ne terheltesenek e' folyó hólnapnak végéig az új M. Kurir taksáját, az ide való Cs. K. Fő Posta Hivatalhoz fel küldeni, önnön magok is jól tudván azt, hogy annak egy része a' Felső Cs. K. aerariumhoz tartozik. Az ilyen közönséges pénznek felküldésére minden Postamester urak kötelesek. — A' kik múlt Martiusnak 19 ik napjától fogva olvassák az új Magyar Kurirt, azok 7. for. 30 kr.; a' kik Juliusnak első napjától fogva olvassák, azok 5 for., a' kik pedig e' folyó esztendőnek kezdetében a' régi M. Kurirra 5 for. és 30 kr. fizettek előre, és az új M. Kurirtól el nem távoztak, azok csak 2 for. kötelesek, jövő Decembernek végeig fizetni. A' kik e' mostan folyó hólnapnak végéig fel nem küldik a' barna paripának az abrak árrát, jele léfzen, hogy nem akarják többé annak hozzájok való bé térését látni — Seaki sem kívánhattya, hogy újság leveleimet is ingyen olvashassa, e' mellett én fizessem meg érettek a' posta pénzt.

Doct. Decsy Sámuel.